

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/227430,Roman-Dmowski-jeden-z-ojcow-polskiej-niepodleglosci.html>
26.02.2026, 19:12

Roman Dmowski – jeden z ojców polskiej niepodległości

Przywódca obozu narodowego, dyplomata, współtwórca niepodległej Polski, główny ideolog polskiego nacjonalizmu urodził się 9 sierpnia 1864 roku.

[Roman Dmowski](#)

09.08

Roman Dmowski dorastał w okresie prześladowań po powstaniu styczniowym i intensywnej rusyfikacji, co wpłynęło na jego poglądy polityczne. W młodości dołączył do patriotycznego Związku Młodzieży Polskiej i studiował biologię.

W 100. rocznicę uchwalenia Konstytucji 3 maja Rosjanie aresztowali Dmowskiego (za „przynależność do tajnej organizacji mającej na celu obalenie ustroju państwowego”) i zesłali na 3 lata do Mitawy (obecnie Jełgawa na Łotwie) – skąd niebawem uciekł do Lwowa. Tam stanął na czele Ligi Narodowej, a z czasem nowego ruchu politycznego, czyli Narodowej Demokracji.

W czasie I wojny światowej Dmowski i jego zwolennicy kładli nacisk na powiązanie sprawy polskiej ze zwycięstwem koalicji antyniemieckiej, nie zaś na walkę zbrojną, co czynił Piłsudski. W 1917 roku przywódca endecji działał w Paryżu na rzecz polskiej niepodległości; przewodniczył Komitetowi Narodowemu Polski.

Dwa lata później, wspólnie z Ignacym Paderewskim, podpisał Traktat Wersalski. Jako zręczny dyplomata przekonał wówczas premierów Anglii, Włoch i Francji, że „...utworzenie zjednoczonego i niepodległego Państwa Polskiego stanowi jeden z warunków trwałego i sprawiedliwego pokoju w Europie”.

Dmowski wsławił się także zorganizowaniem tzw. Błękitnej Armii, czyli polskiego wojska pod dowództwem gen. Józefa Hallera.

W 1920 roku powrócił do Warszawy. W czasie wojny polsko-bolszewickiej był członkiem Rady Obrony Państwa. W rządzie Wincentego Witosa pełnił funkcję ministra spraw zagranicznych. Po przewrocie majowym nie odgrywał już tak wielkiej roli.

Polecamy:

- [Artykuły na temat Romana Dmowskiego na portalu przystanekhistoria.pl](#)
- [Publikacja: Architekt wielkiej Polski. Roman Dmowski 1864-1939](#)
- [Wystawa: Roman Dmowski](#)
- [Rozmowa: „Portrety”, odcinek 20: „Roman Dmowski”](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Roman Dmowski

Biografie

Roman Dmowski. Fot. AIPN